

Numărul 22. Oradea-mare 30 maiu (11 iun.) 1899. Anul XXXV.

Apare duminica. Abonament pe an 8 fl., pe 1/2, dean 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

Istoricul Societății pentru fond de teatru român.*

Societatea pentru fond de teatru român, întrunită în adunare generală în Orăștie, la 13 și 14 iunie n. anul 1897, a luat concluziunea, ca comitetul Societății să publice în viitor în tot anul câte un Anuar, pe care să-l distribue tuturor membrilor fondatori, pe viață și ordinari.

Îndeplinind această hotărîre, comitetul a fost de părerea, ca drept introducere a primului Anuar, să se facă istoricul Societății noastre și cu scrierea acestuia m'am însărcinat eu, care am avut onoarea d'a iniția această Societate și care am luat parte la înființarea și la conducerea ei din început și pân' acuma.

Făcând aceasta, totodată execut un vot vechiu, încă din 1880, de la adunarea generală din Sibiu, al Societății noastre, care a impus comitetului ca într'una din adunările sale generale să presinte istoricul Societății. Decisiunea de atunci — din considerațiunilor materiale — nu s'a tradus în realitate; tot ce am făcut în astă privință, a fost o schiță presintată în raportul comitetului către adunarea generală din Sibietul-Marmației, la 7 august 1882.

Este bine să se facă acest istoric, chiar și pen-

* Din Anuarul I al Societății pentru crearea unui fond de teatru român. Brașov 1898.

tru cuvântul, că tinerimea noastră, care are menirea să continue opera începută și care va avea și fericirea să se bucure de succesul dorit, — nu cunoaște de loc fazele înființării și trecutul acestei Societăți.

Noi Români din această monarhie n'avem încă nici astăzi undeva un teatru stabil; dar dragostea pentru teatru s'a manifestat atât prin reprezentatiile teatrale ce s'au dat și se dau de diletanți până și din popor, cât și prin sprijinul călduros, cu care au fost salutate pretutindenea trupelor teatrele de peste Carpați, cari sub conducerea lui Millo, Pascaly și Fany Tardini au venit prin părțile noastre să ne facă plăcerea să vedem câteva reprezentații teatrale românești.

Regretatul Pascaly vorbea totdeauna foarte călduros de entuziasmul cu care a fost primit cu trupa sa la noi; iar neîntrecutul Millo, chiar și în cele mai adânci bătrânețe spunea fericit colegilor săi tineri: „Am fost întâmpinat ca un rege“.

Sub impresiunea acestui entuziasm, care nu cunoștea pedeci, subsemnatul am gândit că a sosit momentul să fac un

apel la națiunea mea, ca să înființeze un teatru. Am scris doi articoli, sub titlul „Să fondăm teatru național“ și i-am publicat în „Familia“ la anul 1869, în numerele 29 și 30.

La sfârșitul apelului am dis:

„Să compunem undeva un comitet de bărbați de

VILHELM PRINCIPE DE WIED.

incredere, care să fie însărcinat a primi ofertele din toate părțile. Să formăm comitete filiale în toate comitetele, cari apoi să aibă colectanți în toate orașele și satele, — ca astfel să poată contribui toți aceia, cari vor a concurge la înființarea unui teatru.

„Să arangiam prin diletanți reprezentațiunile teatrale; să dăm baluri, concerte, toate în folosul teatru-lui național“. („Familia“ 1869 Nr. 30).

Încât pentru sediul teatrului, am indicat Brașovul și am explicat propunerea astfel: „Teatrul în Brașov ar fi permanent numai încât privește localul; acolo s'ar ține costumele, vestimentele și decorațiunile; cu un cuvânt acolo ar fi „acasă“; trupa iarna ar juca la Brașov, iar vara ar da reprezentațiunile în alte orașe locuite de Români. („Familia“, 1869 Nr. 30)

Presă noastră de dincoace de Carpați, care pe vremea aceea abia avea două-trei organe de publicitate, ce-și făceau aparițiunea de 2—3 ori pe săptămână, n'a luat act de apelul făcut; iar dintre publicațiunile periodice din România, numai ziarul „Traian“ condus de dl B. P. Hașdeu ne-a sprijinit.

Ba la noi s'au ivit și voci, cari combăteau ideea înființării unui teatru național, pentru cuvântul că nu e realizabilă și pentru că avem alte necesități mai grabnice. Astfel, drept combatere, s'a lansat propunerea pentru înființarea unei academii române de drepturi, care mai târziu constatându-se a fi mult mai nerealizabilă, fondul adunat s'a dat în folosul întemeierii școlii române de fete cu internat în Sibiu.

Între acestea, în alte părți ale publicului românesc, în deosebi în cercurile tinerimei, apelul a deșteptat un răsădit, care s'a manifestat prin mai multe scrisori de încurajare și prin câțiva articoli publicați apoi tot în „Familia“.

Primul, care și-a ridicat vocea, a fost regretatul poet tânăr Ioan Lăpădat, care pe vremea aceea își făcea studiile la Paris. De acolo a trimis articolul său intitulat „Reuniunile literare și Cestiunea teatrală“, publicat în „Familia“ an. 1869 Nr. 35.

În acel articol, dânsul a zis:

„Stim. dn redactor al acestei foi avu fericita idee de a apăla cel dintâiu la națiune pentru fondarea unui teatru național...“

„Ideea e mare, și realizarea ei dificilă; dar fiind ideea națională și realizarea ei imperios cerută de spiritul timpului, trebuie să rumpem ferul și s'o realizăm. Nu ne îndoim, că Românii vor îmbrășa cu entuziasm fondarea teatrului național și vor sacrifica spre conferirea lui mijloacele trebuincioase... căci a sosit timpul, ca să scoatem trecutul nostru din paginile istoriei și să-l intrupăm pe scenă. Câte figuri uriașe ne-ar entuziasma patriotismul, vedându-le re'nviate sub masca actorului. Obiceiele noastre românești și dulcea noastră limbă națională prin scenă vor deveni mai mult proprietatea noastră. Poezia dramatică și muzica vor înflori pe altarul unei Thalie curat românești“.

Nu peste mult a apărut un echo din părțile zărandane, semnat de părintele Nicolae Butar, care cu entuziasm tâlcuia impresiunea Românilor din părțile acelea. Și drept urmare a aceleia, cerea:

„Așa dară cât mai grabă să se compună un comitet, carele să primească asupra-și sarcina de a conduce mai departe cauza teatrală“. („Familia“ 1869, Nr. 38).

La câteva săptămâni apărut un alt echo, din Banat. L-a scris protopresbiterul George Crăciunescu din

Belinț, unul din fruntașii clerului aradan din vremele acelea. Accentuând că ideea estea generală, a scris:

„La lucru! Formați numai decât comitetul central și-apoi constituiți comitetele filiale. Formați-ve într'un trup și noi ve vom fi mădulările“ („Familia“ 1869, Nr. 40).

Tânărul poet Ioan Lăpădat reveni și a doua oară asupra chestiunii și printr'un articol intitulat „Publicațiunile literare și chestiunea teatrală“ propuse să se publice în fiecare an câte un almanach literar în folosul înființării teatrului național. („Familia“ 1869, Nr. 42).

Un alt tânăr din Transilvania, atunci la studii în Paris, astăzi profesor la Craiova, dl M. Străjan, a ținut să lumineze cauza prin un articol: „Chestiunea teatrală la noi și ceva despre originea teatrului în România liberă“, în care constatând entuziasmul cu care a fost primită propunerea înființării unui teatru național, arată sacrificiile cu care s'au făcut în România teatrul național și încheie: „Să urmărim și noi exemplul acestor buni patrioți, să facem ca densii; să nu căutăm la pedecile ce ne stau înainte; voința are în sine putere divină, putere creatoare... Dacă la noi nu se va afla un Câmpineanu, se va afla în locul lui o națiune“. („Familia“ 1869, Nr. 45).

O fericită întâmplare a voit să putem cită între sprijitorii înființării teatrului național și pe Eminescu, care își începuse cariera literară în „Familia“ și care pe vremea aceea studiă la universitatea din Viena. De acolo ne-a trimis un articol intitulat: „Repertoriul nostru teatral“ care a apărut în „Familia“ la 1870, Nr. 3.

El începuse astfel:

„Fiind-că ideea creării unui teatru național dincoace de Carpați prinde din ce în ce mai mult aripă și dimensiune; fiind-că capacități tinere însemnate s'au simțit îndemnate d'a spune și ele câte o vorbă în astă privință, cred că-mi va fi permis și mie să me întind la vorbă asupra acestei chestiuni tot atât de frumoase, pe cât și de folositoare...“

Apoi analizând literatura noastră dramatică, constată sărăcia ei și sprigini propunerea lui Lăpădat: „Un almanach pe fiecare an, care să conțină numai lucrări dramatice, se înțelege că bune“.

Apoi urmă:

„Al doilea moment în crearea teatrului național sunt actorii. Dacă repertoriul e sufletul unui teatru, actorii sunt corpul lui, sunt materia în care se intrupează repertoriul. Dacă națiunea română se va simți dispusă de a contribui într'adevăr și din toată inima pentru un teatru, care să-i facă onoare, ea va crea stipendii pentru actori și actrițe“.

Această aderență în deosebi din partea tinerimei, dar manifestată și din alte cercuri prin scrisori primite la redacție, m'au îndemnat să fac apel la sprijinul ilustrei familii de Mocioni, pe care ne-am deprins a o vedea în fruntea tuturor întreprinderilor noastre naționale și culturale.

Cererea mea fu ascultată. Dl George Mocioni, care pe atunci era deputat și petrecea în Budapesta, întruni la sine, spre sfârșitul anului 1869, pe deputații români aflători în capitala țării, dimpreună cu scriitorul acestor rânduri, spre a discuta chestiunea înființării teatrului național. Conferența aprobă ideea și luă hotărârea, ca după sărbătorile Crăciunului, pe când se vor întoarce de pe acasă toți deputații români, să se

convoace toată colonia română din Budapesta, pentru a se înțelege despre modul procederii la instituirea unui comitet, care să fie însărcinat cu adunarea ofertelor pentru fondarea unui teatru românesc dincoace de Carpați („Familia“ 1869, Nr. 50).

În urmarea acestei deciziuni, după ce venise de pe acasă toți deputații români, în luna lui februarie 1870, s'au ținut tot la dl George Mocioni, doue conferențe. La a doua luară parte toți deputații români, afară de dl George Ioanovici; nedeputat am fost de față, pofțit, numai eu.

Președinte al conferenței s'a aclamat dl George Mocioni, iar notar subsemnatul. Conferența a primit în unanimitate propunerea pentru înființarea teatrului național și a decis ca inițiativa în chestiunea aceasta importantă să se facă de toată colonia română din Budapesta. Spre scopul acesta s'a propus și votat un apel către inteligența română din Budapesta, care apel s'a semnat apoi de toți cei de față.

Iată apelul:

„Cătră inteligența română din Budapesta!

„Necesitatea înființării unui teatru național pentru Români de dincoace de Carpați se simte de în- treaga românime.

„Aceasta necesitate este una dintre cele mai ar- dente. Așă ne spun o mulțime de voci, ce în toată Țiua ne sosesc de prin toate părțile; așă ne șoptește inima și ne spune priceperea noastră.

„Deci nu început serios și regulat pentru reali- sarea ideii nu se mai poate amână, căci fiecare minut pierdut involvă daune imense și responsabilitate mare față cu viitorul.

„Conform opiniunii publice, manifestată și în pub- licitate și în particular, — precum spuserăm mai sus, — acel început ar fi să se facă în Budapesta, prin mijlocirea inteligenței naționale, concentrată aici.

„Deci subscrișiți ne luăm voia a rugă pe toți in- teligenții români din Budapesta, să binevoiască a se întruni luni la 28 faur st. n., după mieznoaptea la patru oare, în refectoriul reductului orașenesc, pentru a se consultă în privința aceasta și a stabili măsurile ne- cesare.

„Pesta, 19 faur 1870.

„Antoniu Mocioni, Georgiu Mocioni, Alexandru Mocioni, Ion Eugeniu Cucu, Sigismund Popovici, Iosif Pop, Dr. Aureliu Maniș, Vichentie Bogdan, Sigismund Borlea, Iosif Hodoș, Ladislau Butean, Basiliu Jurca, Lazar Ionescu, Petru Mihályi, Demetriu Ionescu, E. B. Stanescu, V. Babeș, Iosif Vulcan“.

Acest apel publicat în „Familia“ din 1870 nr. 7, s'a trimis separat fiecărui Român din colonia buda- pestană. Originalul se află în archiva Societății pentru fond de teatru român, la Brașov.

(Va urmă.)

IOSIF VULCAN.

Tristețe.

Ați. când sufletu-mă pe ducă, pentru cea din urmă oară,

*Mai încearcă să îngâne cântul lui tânguitor, —
Către cer se'nnalță gându-mă, ca o pasere ce zboară
Și pe aripa-și se'nnalță și suspinu-mă călător.*

*Poarta vechii mi se'nchide și m'afund în vecinicie,
Cu păreri de reu pe buze și cu umede priviri, —
Ați. când încă nu'ncepusem, la a dragostei beție,
Tremurând, să sorb din cupa visătoarelor iubiri.*

*De'ntunericul durerii biata-mă inimă-ă cuprinsă;
Înteleg că nu se poate brațul sorții să-l înving;
Îmi aștept gemend osenda și la steaua mea aprinsă
Dornic cat, fără speranță ca vre-odată s'o ating.*

*Trandafirul din cununa vârstet mele, prin minune,
Nu s'ar'veștejit. I'nnumăr, —și-ale mele lacrimi curg
Și me uit la trista-mă viață cum încet-încet apune,
Ca o Ți de primăvară în roșaticul amurg.*

HARALAMB G. LECCA.

Prețul fericirii.

De Hermann Feigl.

Fără o noapte întunecoasă și fioroasă. Afară urlă furtuna, ca și când ar fi voit să strice totul, ca mâne dimineață să nu se mai vadă nimic din ceea ce fusese ieri; și vântul nu se îndestulă a se sgâțai de ferestrele bine închise, ci se furișă și în odaie, așă că palida flacăra a lampei, ce atârna de plafond, jucă neliniștită încoace și-ncolo.

În odaia tapetată umblă, în sus și-n jos cu pași lini o muere tineră, cu părul despletit, eră în costum de noapte. Aci se opriă la o fereastră și priviă după norii ce fugiau alungați de vânt pe sub lună, aci se furișă pe timp mai lung ori mai scurt în unghiul odăii sub paravan. Acolo dormiă într'un pătuț un copil ca de doi ani. Dormiă de dormit, dar respirarea micuțului eră greoaie și horecătoare, pe fruntea lui ză- ceaă sudori reci, și de multe ori ridică mânuțele în sus strigând după ajutor; îl consumă niște friguri grozave. Atunci tinera mamă alergă cu grabă la el și cercă din toate puterile să-și ușureze durerile.

Copilul se află foarte reu și — după cum spunea doctorul, care fusese numai în desară la el — putea să se aștepte și la mai reu.

„De nu s'a 'ntemplă o minune — Țise el la ple- care ridicând din umeri. Atâta fu mângâierea docto- rului. Dar în Țiua de ați nu se întemplă minuni și nici nu mai crede nimenea în ele. Ce a fi să se in- tēplē, s'a întēplă, și ce nu-ă scrisă — nu s'a in- tēplă. Ursita nu șie ce-ă compătămirea și nerevoca- bilă e sortea omului, ce a destinat-o dumnezeirea.

Nerevocabilă? Nu stă adeva în puterea omului a se împotrivi contra despotismului, de a scutura lanțu- rile de sclav ale predestinațiunii și de a-și croi o li- bertate? Poate — poate! dar, vai, sūnt și nefericiți,

Mijloc ca să faci unghiile strălucitoare. Ames- tecă 10 gr. de magnezie, cu 25 centigrame de cirmiz praf, 5 gr. de glicerină. Frământă până ce vei obține o pastă moale. În această pastă, moaie o periută, apoi spală-le cu apă curată, și vei avé unghiile străluci- toare.

carî nici nu-î iertat să viseze, ce poate face omul pentru eliberarea lui din jale și miserie. Estremitatea și o muere amăgită pentru fericirea lui pot încă conveni. Estremitatea inse și o mamă? Nu, sînt contraste teribile, carî nu se unesc în veci.

Suspînând își trase tinera femeie o năframă peste umeri și ocupată de gîndirile ei cele mai amare pentru boala copilului, se aședă la camin în apropierea pătuțului. Presimțîia cu multă durere ce-î preparează ei ursita și de ce soarte a avut parte. Pe cînd mîna morții eră întinsă după viața copilului ei și afară urla viscolul cumplit în tăcerea nopții, pe atunci gîndirile ei erau pierdute în reminiscențele și ispitele după răsărirea soarelui vieții.

Înainte cu trei ani numai, visă și speră ea, cum poate să viseze și spereze ori ce fată tineră. Dar împlinirea visurilor și sperărilor nu s'a realizat. E drept că în mulțimea pețitorilor eră un adorător, care se părea că-î poartă nu numai iubire, ci și o priecere caldă pentru aspirațiunile și dorințele ei. Dar pînă a nu-și deschide el buzele spre a se declara, pentru ea eră alegerea gata, și ea sta înaintea altarului cu un om om, față de care n'avea nici o antipatie, dar nici simpatie ca față de celalalt.

„Capriții! — respunse tată-so la obiecțiunile ei, și ea s'a îndestulit cu sperarea, că bărbatu-so o-a înțelege și ea încă l-a înțelege, spre a fi fericită, după cum spuneau părinții ei.

O, de-ar fi dubitat barmem! își dicea biata muere adeseori. La început, ce-î drept, se părea că bărbatu-so se simte fericit avîndu-o și că dorințele inimii ei vor fi împlinite. Da, la început! Aceasta-î o istorie vechiă, că la început cele mai puține mueri aî de a se plînge. Dar mai târziu! Nu este proba adevăratei și sincerei iubiri, ce rămîne neschimbată, și după ce a trecut primul foc? Dar bărbatu-so n'a susținut proba.

Chiar începuse a i se încălzi inima ei, cînd și observă, că a lui i rămîne datoare cu unele dovești, ce le așteptă de la a lui iubire. Răsplată pentru fragețimea inimii ei! Dar cînd simțea el adevărată iubire, nu se putea el silii, ca să-î curerească inima? Iubirea ei nu eră deamnă de sforțările lui, își dicea ea mîhnită și mai rece, ca de comun, se retrase. Și el? El îi urmă exemplul, și prăpastia ce eră între ei și care trebuia delăturată, nu se delătură, ci se lărgi. El se depărtă

de bună voie din apropierea ei, în decursul zilei rar mai află timp de un ceas pentru muerea sa, și nopțile căută adesea recreare în cercul amicilor lui.

Eră o viață tristă, care se începuse pentru tinera nevestă, și desperată, cum privia ea în viitor, mai bucurasă ar fi rupt cătușile ce o legaî de antipaticul bărbat fără inimă. Și ar fi încercat ea toate puterile de a aruncă nesuportabilul jug, ar fi pus ea toate 'n joc, de nu ar fi avut copilul. Singur copilul eră, ce o reținea de a părăsi casa cea lipsită de iubire, singur copilul mai eră ce o mîngăia cu risul lui cel nevinovat în oarele ei cele amare. Copilului ei își spunea ea durerea, lui i se plîngea de soartea ei, ce singură și-o croise, și lui îi incredință câte odată șoptind secretele ei, ce-î zăceaî greu pe inima cea bolnavă. Cuî ar fi și putut ea spune că a fost iubită? Dar nu de acest bărbat, ci de altul!

N'a fost inse numai secretul ce o apăsă, căci ea însăși n'a avut nimic de ascuns, n'a făcut nimic și nu-și putea face imputări de nici o greșală. Numai o întrebare o neliniștia continuu și-î făcea inima să tremure, va avé adevărat finit bun ori reu, dacă acela, care odată atăta o iubiă, va fi tot așa și acum, după ce a fost nevesta altuia?

Atunci, cînd el putea să o ferească, atunci tăcu și făcu loc bărbatului ei; acum, acum după ce ea ani de arîndul își torturase inima lângă un bărbat antipatic, acum deodată nu mai trăgăna ca odată, ci-și deschise gura, spre a o neliniști cu declararea iubirii lui. Plăcut surprinsă l-a ascultat ea, cînd a prins a-î vorbi de soartea ei și ea i se plînge atît de sincer, că durerea i-a secat obrazul cel frumos de-odată și ochii ei cei strălucitori de odinioară,

aîi sînt isvor de lacrimi ce es din inima pătimitoare; și fricoasă, dar odată fermecată de vorbele dulci, se asigură că iubirea lui nu s'a stins, în butul tuturor celor obvenite și că a ei iubire cătră el încă n'ar fi acum mai puțină, ca atunci.

„Ulrike, — dîsesse el, — dacă sarcina ta odată va fi prea grea, cît tu să nu o mai poți purtă, atunci cugetă că este un om în lume, a căruî brațe pururea te-or sprijini.

„O, nu! — dîse ea frîngîndu-și mînile, tu me bolnăvești, me ofensezi, Erich.

„Te bolnăvește iubirea mea? — dîse el la a-

C i r e ș e .

ceste cu imputare. Te ofensează încurâgiarea mea, că tu poți fi toată a mea, nevasta mea?

„Poate iubi o muere, ce aparține altuia? — întrebă ea muindu-se.

„Dacă contra voinței ei, dacă inima ei nimic nu știe de aceea, atunci — da! — răspuse el.

Aceasta a fost o întrevorbire periculoasă și se retrase repede de la orî ce convenire cu el. Ce nu poate înse auđi și spune o muere cinslită, aceea o poate totuș cugetă o muere nenorocită poftitoare de iubire. Și adeseori îi venia în minte vorbele ce i le spusese Erich. Și dacă la început i se părea păcătos chiar și cugetul, la amintirile lui Erich, trebuia să se escuse numai decăt.

„Da, — își dicea ea în conștiința sa, — acesta e un cuget curat, acesta e constanța, e focul iubirii, — e totul, ce poate pofti o femeie, și fără de ce eu nu pot fi!

Fără de ce ea nu poate fi, și ce nu-și poftise nici odată, atâta-i eră din ora aceea de clar și indoit de simțibil, cât se înspăimântă și totuș cu plăcere primi vorbele amoroase ale lui Erich. Dacă mai nainte se simția nefericită, dar își purtase soarta cu abnegațiune, acum îi eră nesuportabilă. Și succesive s'a dezvoltat din torturătoarea simțire a nerepaosului iarăș o dispoziție, care părea a fi cam asemenea sperărilor înfricoșate. Totuș ce speră ea, la aceasta întrebare nu voia orî nu putea da nici un respuns hotărît.

Dar cumcă i se întemplă o schimbare vindecătoare, aceasta ea o simția și i-o spunea și oglinda.

Ea părea a fi mai puternică, se credea reînviată și din oglindă nu mai privia spre ea fața cea ofilită. Se întorcea înaintea propriului ei tip de jumătate veselă și de jumătate mirată.

„Spoială, venin nesănătos! — își dîse ea clătînd din cap.

Auđise ea că sînt oameni, cari iaș otravă, spre a apără mai sănătoși și mai puternici; și ea a respirat astfel de otravă, o otravă, ce te omoară, de te lipeșci de ea. Cugetul la Erich a devenit propta ei, spriginul ei în nefericire, viața ei — și sperarea ei. Ah, ce ar fi mai putut ea speră? Pururea revenia la aceasta întrebare dureroasă.

Pentru ea a căștigat Erich o însemnătate mai gravă. Aceasta-i venia ca o pură convingere, când află

într'o ți, că el s'ar fi logodit, orî doară s'a și cununat. Un junghiū îi trecu prin inimă! Nu se poate! Da, de ce să nu se poată? Avea el o îndatorire? Față de ea de sigur nu; chiar atît de puțin, pe cât avea și ea față de el. Dar ar fi fost frumos, cugetă ea cu durere, dacă și-ar fi aflat el fericirea vieții numai cugetând la ea; dacă el, după ce altcum nu s'a putut, să-i fi remas fidel și în iubirea lui fără sperare și nefericită.

Ea vedea de altcum, că ea prin aceea poftia mai mult, decăt s'ar fi putut pofti de la el, dar o durea inima, că ea nu eră deamănă de o jertfă mai mare.

O, de i-ar fi adus Erich o astfel de jertfă și prin aceea să-i fi arătat iubirea lui necontestabilă! Său, se întrebă ea tremurând, nu eră mai bine pentru ea, dacă el face cum face? Nu! Ea se ține destul de tare, de a susține lupta cu ispita și de-a i se opune. Dar care muere nu se simte bucuroasă iubită, și numai ei să nu-i fie împărțită iubirea? Ea se aședă și plânse, plânse. În timpul nefericitei ei căsătorii a versat multe lacrimi, dar par' că nu așă fierbinți, ca aceste.

Dar cum se și putea ea bucura, când află, că povestea despre căsătoria lui e numai vorbă goală. El nu s'a cugetat nici odată la așă ceva, așă o asigură Erich; nici odată, nici odată, și nici nu s'a cugetat în veci.

Fără ea!

O costă o infinită luptă spre a-și domoli îndestulirea, încântarea, și a se lăsa convinsă de vorbele lui, că ei nu-i e indiferentă asigurarea și fidelitatea lui.

„Me ureșci, Ulrike? — o întrebă el visător. Cum l-ar fi putut ea urî? Pătrunsă de înfelesul simțimentelor lui, atrasă de dulcile lui cuvinte de iuure, cu drag și-ar fi desfăcut

brațele spre a-l strînge la inima ei sbocotitoare; dar se gândia la bărbatul ei și la copilul ei, își revocă 'n memorie datorința ei și-și strîngea pieptul cu amândouă brațele.

„Nu, Erich! — răspuse ea mișcată. — Pentru iubire nici o muere nu alungă pe un bărbat. Totuș va fi dureroasă mărturisirea, de nu-i vom pute răspunde.

„Dar trebuie să șciți, Ulrike, — dîse el, trebuie să șciți că eu port neschimbat în mine simțimentul nimitor. Fă-me să cred, că aceasta convingere te poate ridică în nenorocirea ta, și fă să me consolez cu doovada că eu stăi mai aproape de inima ta, decum s'ar crede.

Situație neplăcută.

„O, Erich, — ți se ea înfruntându-l lin, — de ce răscolești tu fortuna în inima mea, care în veci nu se liniștește, de nu cumva-ți liniștea dubietății. Îți mulțumesc pentru declarație. Totuș lasă-me și spun și eu, că eră mai bine, dacă tăceați. Cine lăngețește în închisoare, acelaia închisoarea i se pare de două ori mai grea, dacă din celula lui are o priveliște spre o grădină frumoasă, unde în veci nu-ți iertat nici să spezeze că poate intra.

„Cuț nu-ți lucește soarele ați, acelaia-ți lucește mâne, — ți se el semnificativ.

„Mie nici odată, Erich, după cum crești tu; mie nici odată! — răspuse ea tristă.

„Să le lăsăm aceste în sarcina viitorului, Ulrike! — o mângâie el.

„Eu nu am viitor, ori că viitorul meu este un trecut!

Aceste au fost ultimele cuvinte, ce le-a vorbit ea cu el, căci de atunci nu s'au mai văzut. Ea nu numai că nu cercă, dar chiar ocolia ori ce ocaziune, de a conveni cu el. Ea urmă numai vocea internului ei, care-ți dicea, că tot cuvântul lui Erich este pentru ea un pericol, care trebuie să-l delătore din cale pentru onoarea ei și a familiei ei.

Destul, că ea știe, că este o inimă, care-ți păstrează iubire, o inimă, în care cel puțin în cuget își află scăpare. Aceasta o putea ști fără imputare și fără muștrare, și mai mult nu voia. De dragul copilului ei trebuia să sufere lângă bărbatul neiubit, de care bucuroasă s'ar fi despărțit cât de curând.

Totuș pe cât de scump îi eră copilul, pe atât de bucuroasă îi aducea ori ce jertfă, și așa câte odată se certă iubirea maternă cu iubirea femeiască, și de multe ori o tortura cugetele, cum s'ar întoarce odată toate iară spre bine, de n'ar avé copilul. Ar fi fost mult mai bucuroasă, de nu l'ar fi avut; dar să-l piardă și prin aceea să devină liberă, aceasta o înfloră totuș. Aceste cugete-ți venira cu deosebire în momentul, când copilul într'o di își plecă capul obosit și medicul făcu la aceasta un gest cugetător.

E omul de vină, dacă în sufletul lui s'a încuibat o idee dureroasă? Eră ea vinovată, dacă în frica și iubirea ei de mamă petrecea di și noapte la patul bolnavului ei copil, și dacă ea în dubietatea boalei copilului ei vedea progrese repești; eră ea vinovată, dacă o ispitia cugetul, că prin moartea copilului ea poate fi liberă?

„Nu, nu! — se aruncă apoi, ca apăsată de o căință amară, suspinând peste pătuțul copilului. — Nu, tu dragul meu copil, iartă-mi cugetul cel tiran, tu nu-ți iertat să fii prețul fericirii mele! — Și cu conștiința dererosă urmă ordinațiunile medicului, spre a depărtă dureroasa nenorocire, ori, chiar de ar fi neevitabilă, să nu-și poată cel puțin face imputări.

Dar minteni-minteni o copleșiau cugetele, și cum eră obosită de nedormire și de lupta sufletească, nu mai află putere să contrastee ispitei, ce o depărtase mai nainte de la sine.

„Dacă nu se întemplă o minune, — ți se medicul mai în urmă, și ea știe ce însemnează vorba aceea. Eră dară hotărât, că copilul ei trebuie să moară! O săgeată prin inimă și totuș, totuș o supoartă cu o anumită resignațiune. Cine nu supoartă cu resignațiune ceea ce știe că-ți e merit.

Merit; menirea ei și a copilului ei. Soartea e tirană, chiar de se arată prietinoasă; înainte de a-ți da cu o mână, îți și înlinde pe cealaltă ca să-ți iee.

Domniță de astfel de cugete, s'a lăsat biata femeie pe patul bolnavului ei copil, și pe când acesta părea că doarme liniștit, își închise și ea obosiții ochi și cugeta — cugetă, până cugetarea i se amestecase cu visul. Visat-a ea despre mântuire și fericirea amorului, de jucă pe buzele ei un rîs atât de fericit?

De-odată se trezi repede spăimântată din somnul ei. I se părea, ca și când din urlătul tempestăii de afară ar fi pătruns pân la ea o voce, încuragiându-o și rugându o să se cugete la datorința ei.

„Ulrike!

Ea-și deschise ochii și privi la copil. Acolo sta plecat peste pat bărbatul ei, și ea-l vedea cum plânge.

Mută de frică și de mirare se apropiă acolo. Numai o privire, și ea zacea în genunchi lângă cadavrul copilului ei.

„Ulrike! — ți se el, trăgându-o după un timp la sine, — Ulrike, — copilul nostru-ți mort, copilul nostru! Și cum privii eu pe copilul nostru în ochii lui muribunși, mi-a concrețit cu ultima privire o moștenire.

„Eu vreau să țin ceea ce promise murindului nostru copil, — ți se el mai departe. — Iubirea, Ulrike, nu se lasă forțată, — aceea o știți tu! Iubirea înse nu ne lasă nici apăsată — aceea o știți eu!

„Ce? — întrebă ea scuturând, — ce știți tu?

„Nu negă, Ulrike, — o rugă el. — Să nu me fi umilit pe mine, că eu te iubesc și tu-mi respingi iubirea? N'a trebuit să îngrop afund în inima mea, ceea ce pentru tine nu avea nici un preț.

„Ce-mi spui tu mie? — întrebă ea iară, ca și când n'ar fi priceput bine cuvintele lui.

„Destul, Ulrike, — răspuse el serios și supărat, — până nu-ți voi descoperi tot, ce am la inimă. Tu poți să ști, că eu te-am iubit totdeauna, și nu trebuie să te îndoiești că și acum te iubesc de și —

Îi eră greu a spune, că ea nu l-a iubit. Dar ea îl pricepu și-și lăsă capul în jos ca opărită.

„Poate, — continuă el, — poate voi reuși totuș de a câștiga iubirea ta, Ulrike. De o camdată lasă durerea, ca copilul tei, copilul nostru să fi legătura ce ne-a legă la olaltă pân' odată — o, iubita mea muiere, să sperăm! — pân' odată va fi a mea întreaga ta inimă ca răsplătă a iubirii mele, nu numai în nefericire, ci și în fericire!

„O, — ți se ea, aruncându-se cu pasiune la pieptul lui, — tu te înșeli, scumpul meu bărbat. Pentru tine a bătut inima mea și cu plăcere va fi numai a ta!

Apoi se aplecă spre copil, îi curgeau lacrimile fierbinți pe fruntea cea rece și șopti: — Dormi în pace, pruncul meu, tu prețul cel scump al fericirii noastre!

I. POP RETEGANUL.

O mună energică.

— Emo, dacă avocatul îți va cere mâna, îi vei spune că trebuie să vorbească cu mine.

— Dar dacă nu mi-o cere nimic?

— Atunci o să... vorbească eu cu el.

Adresă curioasă.

La poștă e o scrisoare cu adresa următoare:

„Dlul Ghiță, acela care are un frate popă, care stă în strada aceea cum treci de la palatul justiției“.

Cearta dragostii.

L-am aşteptat de doue zile
Cu lacrimile pe obraz,
De ciudă că el nu mai vine
Şi de necaz.

Şi-abiă a treia zi sosit-a,
Spunându-mi cât i-a fost de dor:
Bram atât de mâniaasă,
Că nu mai vream, decât să mor.

Şi când a vrut să me sărute,
Fugind de el nu l-am lăsat,
Şi-atâtea vorbe zăpăcită
I-am aruncat.

Să mergă numai la Saveta,
Cu care s'a mai dragostit,
Căci n'are ce cătă la mine
Mai mult, că toate s'au sfârşit,

Şi-acum vedeţi de-o săptămână-s
Cu lacrimile pe obraz,
Şi-mi pare reu de cearta noastră
Şi mi-î năcaz.

***

Şi cine-ar fi crezut, că George
Să iee 'n seamă ce l-am spus,
Dar şi pe mine şi-î dai calea,
Cine m'a pus?

Îmi trece dîlnic cu Saveta
Pe sub fereastă,
Şi Doamne, nici nu se mai uită
Spre casa noastră.

M'ascund să nu cumva să creadă
Că l-am văzut,
Şi-mi pare reu şi n'am ce face
De ce-am făcut.

***

E serbătoare şi Firuţa
Şi-a scos din ladă
Cămaşa cea cu puţ şi fluturi
Şi albă parcă-î de zăpadă.

Şi şurţa de mătase roasă
Cusută-'n fir şi cu mărgele,
Şi brăul roşu galbin vînet,
Cătrinţa cea în ochişele.

Şi iat-o gata cu o floare,
Şi cu o zină de frumoasă,
Ah, ce ochi negri, ce guriţă
Şi ce statură mlădioasă.

S'a dus la horă, cum o vede
Şi ese George înainte:
— Ia spune-mi fa Firuţa grabnic,
De-ai prins ori încă nu tu minte?

— Ci spune-mi să me ştiu de-o parte
Tu cea mai dragă 'ntre fetiţe?"
Ea-l strînge gîngaş şi-î şopteşte:
— Te iert Georgiţă.

— Dar spune-mi numai de Saveta
Dacă-ţi mai place?
Îi dice ea 'ntr'adins ca 'n glumă...
— Iar nu-mi dai pace?

***

Şi câteva mătuşi pe-o bancă
Ochindu-se cu viclenie:
— Ş-apoi să dai vr'un ban cumetro
Pe-a lor mînie.

ELENA DIN ARDEAL.

Despre scarlatină.

Scarlatina este o boală ce se iveşte mai adesea în mod epidemic. Atinge cu deosebire pe copii şi e foarte contagioasă.

Causele boalei sînt 2: răceala în timp de epidemie şi contagiunea.

Boala apare şi evoluează, precum urmează: Fierii de frig urmaţi de căldură, cu durere de cap, dureri în tot corpul şi o inflamaţie în gât caracteristică scarlatinei. O zi în urmă, se iveşte asupra pielii, începînd de la gât şi piept o roşă sub forma unor mici puncte foarte apropiate între dînesele, sau ca plăci de oare-care întindere. Din acest moment boala rămîne staţionară timp de 5—6 zile, după care termen începe a da înderēt: căldura, ca şi inflamaţia gâtului scad treptat, roşă de pe piele devenind mai palidă, începe a se curăţi descoamându se ca tărătele; la mîni şi picioare, descoamaţia se face timp îndelungat şi uneori ca bucăi pe piele întregi.

Acesta e modul în care evoluează mai adesea scarlatina, cu tendinţă naturală spre vindecare. Pot apare înse şi oarecare complicaţii ce agravează boala. Cea mai deasă complicaţie, e trecerea boalei la rinichi—în care cas apare umflătura feţei, a membrelor şi resatului corpului. Umflăturile se ivesc pe la a 2-a—3-a săptămână, atunci când boala mergea foarte bine; după, o durată mai mult sau mai puţin lungă, prin tratament dispar, ori-că boala de rinichi rămîne cronică. Inflamaţia ghindurilor gâtului cu producere de materie şi diferite inflamaţii ale organelor interne, sînt complicaţii mai rare cari se termină prin vindecare ori a urmări nenorocite.

Tratamentul boalei, constă la început în ceaiuri fierbinţi, ceai de smeură şi o limonadă cu acetat de amoniac (3 grame la 200 de apă) în scop de a înlesni apariţia erupţiei asupra pielii. Purgativele date la început, ar ave un efect contrar. Gargarele cu clorat de potasiu împreună cu acid boric câte 2 la sută, ori atingerile în gât cu acid fenic topit în glicerină 1 la 60, de 4 ori pe zi, constituiesc cel mai bun mijloc de a combate inflamaţia gâtului. Paza de răceală şi nutrirea numai cu lăpturi, atît în timpul boalei cît şi o lună în urmă, sînt de cel mai mare folos spre a pune pe bolnav la adăpostul ivirei umflăturilor de care am vorbit.

DR. I. POENARU.

SALON.

Jocul călușarilor.

În aceste zile, când întelnim cele de călușari, credem a satisface curiozitatea cititorilor, analizând și explicând, cât de pe scurt, ce 'nseamnă acest joc. Acest obicei se găsește ađi în Muntenia și Otenia. A fost și în Moldova, dovadă „Scrisoarea Moldovei“ de Cantemir, din a doua jumătate a veacului al XVII-lea, unde ni se vorbește pe larg de acest obicei. În Transilvania e pe unele locuri și ađi, după spusa dluî Manguca; pe alte locuri a rămas numai numele unui danț care se joacă pe la hore de flacăi. Numele jocului, ăic uni, ar veni de la numeroasele sărituri, chiar Cantemir ăice „călușean“, iar în popor este vorba: „sare ca un cal“. În Dobrogea, spun bătrânii, eră mai de mult. Astfel vedem că obiceiul se găsește mai la toți românii. Acum naște întrebarea: ce 'nseamnă acest obicei, care începe la o dată fixă, și ține un număr hotărît de zile?

Mulți l-au cređut că-ı un joc resboinic, înrudit cu legenda răpirei Sabinelor. Analisându-l înse cu de-amănuntul, vedem că-ı un obicei cu caracter religios, un întreg ritual venit a îndepărtă niște anumite spirite reu-făcătoare.

Jocul călușarilor coincide cu serbarea Rusaliilor și, cum vom vedea, e în strînsă legătură cu Rusaliile. De aceea va trebui să arătăm ce crede poporul despre Rusaliile, căci numai atunci vom înțelege legătura dintre obiceiul călușarilor și această serbare. Din studiile dluî L. Șăineanu reese limpede cumcă poporul crede că Rusaliile sînt niște zine reu-făcătoare și cari au aceleași apucături ca și Ielele, Dănele, Frumoasele, Măstrele, etc. Sub acest nume poporul înțelege niște zine cari incongioară lumea prin aer și pe cine il întelnesc, il îmbolnăvesc, il smintesc etc. Alexandri spune: „Rusaliile sînt trei fete de împărat carile au ciudă asupra oamenilor. Ele nasc furtunii, fură copii... Peliul se pare apărător de Rusaliile“.

Credința în niște zine rele stăpâne peste câmpii și păduri, și cari dau oamenilor boale, fură copiii și staū noaptea pe streșinile caselor, se găsește nu numai la românii, dar și la germanii, grecii moderni și slavii, la aceștia sub numele de Rusalka, de la cari am luat și noi cuvântul Rusaliile. Românii cred că Rusaliile sînt niște zine foarte primejdioase, și boale, ca damblaua, reumatismul, năuceala și chiar nebunia, sînt pricinuite de Rusaliile. Strămoșii nostri aveaū o groază ne mai închipuită de aceste zine, de aceea în literatura populară se găsește o mulțime de doveđi, de unde se vede cât de mult eră ingritită mintea omului primitiv a căută mijloace de scăpare și de a pută infrânge puterea acestor zine reu-făcătoare. Sînt o mulțime de descântece menite a alungă boala pricinuită de aceste zine.

Iată câteva frase dintr'un descântec, care seamănă cu întrebările ce pun călușarii celui dintre ei venit a fi bătut:

„Voi, harnicele de voi,
Voi, vitezele de voi,
Pe unde mi-ați umblat,
Spuneți ce-ați mai stricat?
Pe (cutare) l-ați întimpinat,
Puterea voi i-ați luat
Și viața i-ați scurtat“.

Din cele ce vom spune mai departe, credem că se va vedea clar cumcă jocul călușarilor e un ceremonial venit a apără de puterea reu-făcătoare a Rusaliilor, pe cari poporul le crede mai primejdioase în zilele cât umblă călușarii. Pentru susținerea explicației de mai sus, credem de mare însemnătate a cită unele părți din Cantemir: „Mai sînt și jocurile cu eres, alcătuite cu număr nepotrivit, adică 7, 9, 11. Jucăușii se cheamă călușeanii, se adună odată pe an, se îmbracă în haine femeesci, pun pe cap cununii de pelin, cu alte flori, vorbesc cu glas femeesc, își învălesc fața cu pânză albă, în mână poartă sabie goală ca să taie pe cine ar cuteza să le de-copere fața.

„Puterea aceasta le-au dat-o lor un obicei vechi, încât nu pot fi trași în judecată, dacă fac ucidere... Aū mai multă milă de sărituri, unele așa de potrivite, încât acel care joacă pare că nu se atinge de pământ, ci se poartă în vîzduh. Umblă 10 zile între Înălțarea și Pogorirea Sf. Duh. Nu se culcă nicăierea, numai sub streșinele bisericilor, ca să nu fie căsnii de strigoice. Cel ce intră într'o ceată de călușeanii, 9 ani trebuie să se ție de ea, iar de nu se iarată într'un an, ceialaltii ăic că e căsnit de duhurile rele... Ei au puterea să gonească acel fel de boale... Aștern la pământ pe cel bolnav și la o notă anume a cântării, il calcă fiește-care de la cap până la călcăe, îi ăic la ureche niște vorbe... și așa fac ei în trei zile. Întru acest chip se pot vindecă boalele cele mai grele cari se împotrivesc meșteșugului doftoresc“.

Să vedem acum obiceiurile călușarilor de ađi: ei poartă usturoii la vîrfurile steagului și la brău, precum și leuștean. Acestea luate de la ei, sînt de leac. Mai de mult se credea ca un rit neapărat trebuincios, ca la fiecare casă să joace călușarii pentru a fi apărata de boalele ce pricinuesc Rusaliile. De asemenea la casele unde sînt copii, mai ales băeți, li se dă copilul să-l joace călușarii în brațe, tot în credința de a fi apărata de boale.

Steagul, pe care-l poartă, il îngroapă la răspântii. Toată vremea cât umblă nu împart banii până la urmă, iar în ziua din urmă, când se despart, fug care 'ncotro, foarte răsleși, astfel par' că le-ar fi frică ca să nu fie prinși de zine și că fugind pe drumuri deosebite, nu vor pută fi urmați de zine, pe cari, cum am vedut, poporul le crede în număr de trei.

Toate obiceiurile călușarilor în amănunțimea lor, ne îndrituesc a crede că avem a face cu un joc religios, un adevărat rit, cum se găsesc atât de multe în viața popoarelor primitive, venit a le apără de acele spirite îngrozitoare. Faptul cumcă pe vremea lui Cantemir se îmbrăcaū femeesc și chiar ađi se împodobesc cu panglicii și flori și își schimbă glasul, se explică prin obiceiul găsit la popoarele primitive de a căută un chip de a înșelă spiritele. Astfel își închipuiaū ei că vor gonii zinele, cređend ele că aū aface cu alte zine mai superioare, de aci tot soiul de săltături spre a se asemui cu Rusaliile. Tot spre acest scop poartă săbii, ađi ciomege, cu cari amenință pe zine. Această amenințare e foarte obișnuită minții primitive, dovadă că

ea formează basa celor mai multe descântece. Călușarii mai poartă ca talisman usturoiul, pe care șcim că poporul îl crede ca alungător de strigoii, pelin și leuștean.

Faptul cumcă ei se culcău numai sub streșinele bisericilor, dovedește credința lor că bat răsboiul cu niște spirite, cu Rusaliile, cari stău pe streșina casei, iar la biserici nu. În faptul că trebuie să joace la fiecare casă, vedem împlinindu-se un rit, puterea lor mistică e creșută mai mare decât a Rusaliilor și a altor zine rele.

Respectul și dreptul de a nu fi judecați chiar, când în jocurile lor făceau moarte de om, ne dovedește cât de mare rost și însemnătate avea această credință la strămoșii noștri, abia eșii din păgânătate.

Pe încetul s'a alipit de unele serbători creștinești, coincidând tocmai cu acestea. La Slavi și la alte popoare barbare, în luna lui mai și iunie, cădeau serbări consacrate zinelor câmpiilor și pădurilor; tot în această lună eră la Romani serbarea Lemurilor, mai târziu duminica Rusaliilor, consacrată sufletelor strămoșilor, cari veniau de pe ceea lume. Din credințele populare ese că Rusaliile sunt sufletele unor fete de împărat, dușmane omului... Ele își răsună dând boale. Clopoșii care-i poartă la picioare sunt tot împotriva Rusaliilor, poporul crede că sunetele gonesc spiritele rele. Faptul că unul e menit a fi bătut, e o simulare și analogie, care joacă atât de mare rol în descântece și vrăji. Așa de ex. spre a scoate spiritul pricinuitor de boală, se străpunge cu cue și frigări roșite în foc, un buștean ori chiar pământul de sub patul bolnavului, amenințând că astfel va pătimi spiritul dacă nu va fugi. Acelaș lucru înseamnă bătaia unui călușar, voind priu aceasta a speria pe zine, că de nu vor fugi de la acea casă, astfel vor păți. Astfel e mîntea omului primitiv: cu un lucru de nimic crede că poate înșelă sfintele. Lecuirea boalelor prin călcarea trupului de către călușari, e analoagă cu călcarea de către urs, și e basată tot pe înfricoșarea spiritelor.

Din cele spuse pe scurt și necomplet ese că jocul călușarilor e un joc ritual, asemănător colindei, și nu e de loc un joc cu caracter răsboinic. Răsboiul e, dacă voiți, dar cu niște spirite nevădute, dovadă toate preținsele talismane cu cari se înarmează, toate șiretlicurile, obișnuite minții omului primitiv spre a înșelă spiritele.

Lucrul nu-i de mirare, e fatalul mers al omenirii, rituri și credințe, cari într'o vreme formau religia ei puternică, pe încetul se pierd, se sting și abia se mai ivește din când în când o slabă licărire. Ceea ce pentru omenirea primitivă eră clar, pe încetul se pierde, rămâne la urmași numai ca niște vagi amintiri ce le împlinesc aproape instinctiv, fără a pricepe ce au însemnat odată. Acı vine rolul folcloristului ca din slabe scânteii rămase să aprindă focul ce ardea mîntea omenirii primitive; și după cum psihologul dintr'un instinct aproape stins, explică o întregă facultate sufletească, astfel folcloristul, dintr'un obicei aproape rudimentar, explică ființa unei credinți care într'o vreme avea puterea de rit, făcea parte dintr'o întregă religie.

SOFIA NÂDEJDE

La birt:

Mușteriu. — Băete, ce ai astăzi?

Băiatul. — Am un cap de vițel și doue picioare de porc.

Ilustrațiile noastre.

Principele Vilhelm de Wied, al cărui portret îl publicăm în fruntea revistei noastre, este presumptivul logodnic al reginei Wilhelmina de Hollandia, prin urmare unul din principii cei mai invidiați acuma, căci mireasa nu numai e o regină, ci totodată tineră, frumoasă și grațioasă, avînd numai 18 ani. Nu se știe înse sigur, dacă presumptivul logodnic va deveni în adevăr și mire, căci logodirea nu este încă definitiv hotărîtă și se știe că diarele au publicat pîn' acuma multe combinațiuni.

Cireșe. Sesonul plăcut al cireșelor a sosit. Mica copilă, care de atîta vreme privia cu jînd cum roșia în grădina cireșele, într'o dimineață a vădut cu bucurie că poamele dorite s'au copt. A și grăbit să rupă un ram încărcat cu fructe, ce frumoasă decorație. Cu nespuse plăcere a luat ramul în mână și desfătându-se pleacă la mamă-sa, să-i arate ce are ea.

Situație neplăcută. S'a urcat băiatul în copac să ia din cuibul de acolo un pui de vultur. S'a și isprăvit de minune problema, când iată sosește mama puilor și vede că-a făcut băiatul. La moment sare spre el, băiatul spăriaț lasă puiul și începe a plînge. De-acı încolo, cine știe ce s'a mai întemplat.

LITERATURĂ.

Din istoria Banatului Severin. Cu bucurie vedem, că la Caransebeș începe a se manifesta o mișcare literară din ce în ce mai însemnată. Factorii principali ai acestei mișcări sunt profesorii de acolo, Enea Hodoș, Iosif Balan, P. Drăgălina, dr. P. Barbu și Gerasim Sêrb, cari s'au pus serios pe lucru și scot diverse lucrări literare, istorice și didactice. Acolo apare și „Biblioteca Noastră” sub direcțiunea dlui E. Hodoș, care ne-a dat câteva volume valoroase. Volumul cel mai nou, nr. 23—26, începe să publice o lucrare prețioasă intitulată „Din istoria Banatului Severin” de dl P. Dragalina. Autorul s'a servit în lucrarea sa de scrierile lui Pesti Frigyes, cont. Iosif Teleky, Hunfavy Pál, A. Fessler, A. D. Xenopol. A utilizat înse și manuscrise inedite și anume: manuscriptul căpitanului Carol Schwab, care la însărcinarea și cu speșele regimentului seă a cules datele din archiva ministeriului de resbel din Viena, — precum și manuscriptul protopresbiterului Nicolae Stoica de Hațeg, care s'a născut la Meedia în anul 1751 și a scris într'o carte voluminoasă, după obiceiul cronicarilor, tot ce a vădut petrecându-se pînă la 1824. Deocamdată primim numai partea primă și anume: Istoria Banatului Severin pînă la căderea Turnu-Severinului în mâinile Turcilor 1524, scrisă aproape numai după scriitorii străini, înse combătându-i în multe puncte. Un capitol separat tratează istoricul districtelor române ale Banatului Severinean și starea socială a locuitorilor seă, accentuând că între cele 8 districte rolul conducător l-a avut districtul Caransebeșului, de care se ocupă cu predilecțiune. Nicı aici autorul nu se întemeiază pe documente noue, dar critică cu succes părerile șoviniste ale unor istorici străini. La sfêșit se alătură harta districtelor valahe. Forța scrierii are să fie de sigur partea a doua, la care autorul va puté să se servească de documentele sale noue și inedite. Lucrarea sa este remarcabilă și merită spriginul publicului cetitor.

Premiile Academiei Române. În sesiunea generală din 1900, Academia Română va decerne următoarele: *Premii pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date.* I. *Premiul Alexandru Ioan Cuza*, de 10.000 lei, dimpreună cu procentele acestei sume de la 1891 până la acordarea premiului, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Istoria Românilor de la Aurelian până la fundarea Principatelor”. Punctele de căpetenie ale programului sînt cele următoare: 1. Teritoriul colonizațiunii romane în țările din dreapta și din stînga Dunării-de-jos. 2. Teoriile vechi și noue despre originea și locuințele Românilor în cursul evului mediu. 3. Migrațiunea popoarelor în țările dunărene și înfririle reciproce dintre barbari și elementul roman, de la părăsirea Daciei Traiane până la înființarea imperiului bulgar. 4. Români și Bulgari în timpul imperiului bulgar și al celui româno-bulgar și relațiunile lor cu popoarele din stînga Dunării. 5. Originile Principatelor române. Lucrarea va fi întemeiată pe un studiu cât mai amănunțit și conștiințios al isovoarelor antice și medievale: autori, inscripțiuni, documente și ori ce resturi ale vechimii, utilizându-se și toponimia, limba și în genere ori-ce fântână ce ar pute contribui la lămurirea cestiunii. — II. *Premiul Statului Eliade-Radulescu*, de 5.000 lei, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Istoria Românilor în timpul Domniilor Regulamentare”. — III. *Premiul Adamachi* de 5.000 lei, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Studii asupra pelagrei”. Causă. Întindere. Raportul între pelagră și consumațiunea de porumb. Modul cultivei porumbului la noi. Condițiunile cari opresc coacerea porumbului și cari favorizează dezvoltarea de paraziți ai porumbului. Examenul biologic al porumbului stricat. Examenul materiilor fecale ale persoanelor cari se nutresc cu porumb. Descrițiunea clinică și anatomo-patologică a pelagrei. Tractamentul pelagrei. Prevențiunea (profilaxia) pelagrei. Starea pelagrei în diferite județe ale României și istoricul aparițiunii și dezvoltării acestei boale în țară. Terminul presentării manuscrisurilor la concurs este până la 1 septembrie 1899.

Texte din literatura română poporană. Sub titlul acesta dl dr. G. Alexici a început o publicațiune folkloristică, adunată mai cu seamă în comitatul Aradului și în părțile bănățene. Aceasta publicațiune va cuprinde trei volume; primul conține poezia tradițională, cântece bătrânești, balade, romanțe, colinde, cântece de stea, descântece, ghicituri, frânturi de limbă, bajocuri, jocuri pruncești, vrăjitură și snoave; al doilea va cuprinde poezii lirice cu o prefață despre ritmul poezilor poporane; iar tomul III, gramatica materialului și vocabularul intru cât se poate etimologic al cuvintelor necunoscute de toți Români sau mai rar întrebuințate. La transcrierea textelor s'a servit de semnele întrebuințate de Miklosich.

Memoriile dluî Iosif Sterca Șuluțiu. Aflăm din „Tribuna” că dl Iosif Sterca Șuluțiu, autorul a cinci foarte interesante memorii din 1848/9, va pune în curând sub tipar broșura a șesea din amintirile sale. Ar fi bine dacă și alții, cari au trăit ori poate au avut vr'un rol în acei ani memorabili, ar scrie memoriile lor.

Istoria bisericeî Schellor Brașovului. Dl Sterie Stinghe, student de filosofie în Lipsca, a publicat — ne spune „Gazeta Transilvaniei” — cu cheltuiala bisericeî Sflui Nicolae din Brașov textul prețiosului manuscris

al protopopului de odinioară Radu Témpe privitor la istoria bisericeî Sflui Nicolae de acolo. Împreună cu acest manuscris s'au mai publicat și 12 hrisoave de la domnitorii din Moldova, un hrisov al lui Dumitrescu pentru moșia Budișteni, inscripțiile de pe biserică (din afară), cusăturile de pe hainele așa numite domnești și inscripția de pe o tablă de aramă, ce a fost găsită în turnul bisericeî cu ocaziunea reparării. Pentru istoria noastră națională, cum și din punctul de vedere al limbei, această colecțiune de documente e de neprețuită valoare.

Șițe din Têrgoviște e titlul unui elegant volum apărut la București de dna Smara, conținând conferența autoarei ținută în iarna trecută la Ateneul din București. Broșura are și câteva ilustrațiuni.

TEATRU.

Representație teatrală în Turda. Meseriașii români din Turda vor arangia a doua și de Rosali o producțiune teatrală, în localul școalei române gr. c. Program: I. Cuvânt de deschidere, de dl dr. Eugen Pătăceanu avocat. II. „Prolog”, de Iosif Vulcan, predat de dnl Valer Moldovan cand. adv. și Simion Poruțiu inv. gr. cat. III. „Rugămintea din urmă”, de G. Coșbuc, declamată de dșoara Augusta Vlăduț. IV. „Tata și fiul”, dialog, predat de Eugen Pop și N. Pavel sodal. V. „Disertațiune”, ținută de dl Valer Moldovan. VI. „Monolog”, predat de dl Victor Bugnar jurist. Apoi va urmá dans. În pauză se vor dansá Călușerul și Bă-tuta. Venitul este destinat pentru noua reuniune a meseriașilor și școala română de acolo.

Representație teatrală în Dêrste. Tinerimea școalei de adulți din Dêrste de lângă Brașov a dat acolo în 8/20 maiu o petrecere poporală. S'au jucat piesele: „Biletul de tramvaiu” comedie de Gr. Măruntanu, „Mama Anghelușa” și „Cinel-cinel” comedii de V. Alexandri. Apoi a urmat dansul.

MUSICĂ

Musică națională. Români grăniceri din Severin au cele mai multe și mai frumoase jocuri naționale românești. Deosebit frumoase, elegante și — putem dice — artistice sînt jocurile bărbaților. Îți crește inima, când veți șiruri lungi de grăniceri vioși jucând Iedera, Cărligul, Tropa, Poșovaica pe un picior, Poșovaica pe amândouă picioarele, Ciocănița, Ciutulica, Doica-fira, Ostrovanca, Crăiasa, Ursa, Rața, Arnindeaua, Blânda, Momiru etc. Precum sînt jocurile grănicerilor noștri, tot așa de drăgălașe și pline de motive românești sînt melodiile ale acestor jocuri, pe cari dl A. Sequens profesor de musică la institutul teologic-pedagogic din Caransebeș le-a adunat, armonizat pentru pianoforte și tipărit în atelierul litografic Oscar Brandstätter în Lipsca într'un caet elegant și pe hârtie foarte fină. Jocurile mai sus amintite au ajuns în proprietatea dluî Petru Valușescu (Caransebeș) de la care se pot procura. Le recomandăm tuturor, cari iubesc musica națională românească.

Cântece bisericești. Sf. Sinod al României a aprobat o carte de cântece bisericești redigiată de profesorul Musicescu, șeful corului mitropolitan din Iași.

Un nou artist român. Dl Sig. Sida, fiul dlu George Sida, fost notar în Siria, care a făcut studii de canto la conservatorul din Viena, a debutat zilele trecute într'un concert la Arad. Dl Sida e baritonist și are un viitor frumos.

Concert popular în Cenadul-Unguresc. Corul vocal al plugarilor români din Cenadul-Unguresc a aranjat la 8 iunie n. concert popular sub conducerea dlu Nicolae Coste, în curtea școlii superioare. S'au cântat compoziții de Vidu, Musicescu, Porumbescu și s'au predat monologuri de V. Alexandri. În urmă a fost dans.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Institutul Otteteleşanu. Cu începerea viitorului an școlar 1899—1900 se vor primi șase-spre-zece eleve în institutul de fete de la Măgurele fundat de Ioan Otteteleşanu și înființat de Academia Română, sub înaltul Patronajul al M. S. regelui, cărora li se vor da, conform dispozițiunii testamentare a răposatului fondator, o creștere casnică și instrucțiunea cuvenită unei „bune mame de familie, fără pretențiuni sau lux”. Cursul va fi de 5 ani, în timpul cărora elevele vor avea toată întreținerea în institut. Sunt admise în institut copile născute din părinți români săraci pe deplin sănătoase, cari până la 5 august 1899 au împlinit 11, dar încă nu 14 ani, au pregătirea ce se da în școlile primare din România și au obținut la terminarea cursului primar cel puțin meadia 6. Părinții aspiranților orî reprezentanții legali ai acestora au să trimită — până la 5 august 1899 — cererile însoțite de act de naștere, act de vaccină, act de paupertate și atestat școlar despre terminarea claselor primare, la Academia Română (Calea Victoriei nr. 135), pentru Comisiunea Fundațiunii Otteteleşanu. Concurențele cari nu sînt din România se admit fără examen de primire, în virtutea atestatelor obținute în școlile similare din patria lor, și au să trimită cererile însoțite și de atestat medical. Examenul se vor face în localul Academiei la 9 septembrie 1899.

Damele române din Cernăuți au deschis la 1 iunie n. și un curs pentru croirea de albituri. Cursul acesta va fi privit ca o completare a cursului de croitorie pentru toalete deja existent și va fi instalat în același edificiu. Ca conducătoare este angajată o domnișoară română foarte bine cunoscută în familiile române. Învățământul se împărtășește gratuit și exclusiv numai fetelor române. În fruntea acțiunii pornite stă distinsa naționalistă dna Elena Eus. Popovici.

Studentii cari au huiduit pe mitropolitul Ciuperovicî sînt pedepsiți draconic de către senatul universitar din Cernăuți. Stud. jur. Slușanschi este relegat de la universitate pe trei semestre; stud. jur. Eus. Antonovici, pe un semestru; stud. fil. Em. Antonovici va primi o dojană în fața senatului universitar; iar Adrian Deseanu, abs. teol. pierde pentru totdeauna dreptul a face rigoroase la universitatea din Cernăuți. Poliția, la rîndul seî, a dat în contra dlu A. P. Deseanu ordin de expulsare. Tot astfel de ordin s'a dat și în contra dlu Victor Branișce, colaborator dimpreună cu dl Deseanu la ziarul „Patria”.

Afacerea rentei școlii române din Brașov. „Telegraful Român” publică după foile din Budapesta un comunicat al corespondenței oficioase „Kel. Ért.” care împărtășește următoarele: „În tratările între gu-

vernul ungar și român, pe cale diplomatică, în afacerea mult ventilatei cesiuni a subvenționării școlii române din Brașov, — după cum aflăm din isvor demn de credință — s'a ajuns deja o înțelegere principiară. Guvernul român a luat asupra-și îndatorirea de-a înmănuia regulat, renta ce compete bisericeî sf. Nicolae din Brașov, ministeriului de culte și instrucțiune publică unguressc, care apoi va face să ajungă la destinațiune sumele primite. În modul acesta dreptul de control al statului ungar va fi validat. Procesul, pe care administrația bisericeî din Brașov l-a intentat statului român, va fi, de sine înțeles, sistat”.

Școala română de fete din Blaș. Examenul public la școala română de fete din Blaș se vor ține la 21, 22, 23 și 24 iunie n. La 25 iunie va fi liturghie solemnă, cântările vor fi executate de corul elevelor din internat. Apoi va urmă cetirea clasificațiilor și împărțirea premiilor și a testimoniului.

Români premiați la universitatea din Cluș. La încheierea anului școlar, premiul pentru limba română l-au obținut studenții universitari Ioan Pap și Iosif Botean.

Școala civilă de fete a Asociațiunii. Examenul public va începe la 24 iunie n. și se vor încheia la 28 cu musică vocală și instrumentală, declamațiunii, distribuirea atestatelor. Lucrurile de mână femeiască vor fi expuse în cursul examenelor într'una din salele institutului.

Nou profesor censurat. Dl Alexandru Mihulea, profesor în Timișoara, a făcut la Budapesta censură de profesor.

C E E N O U.

Hymen. Dl Victor Oniș, conducătorul filialei din Alba-Iulia a „Concordiei” din Sibiiu, s'a fidanțat cu dșoara Ana Simtion din Blaș.

Distincțiuni. Dl V. A. Urechia, profesor universitar și membru al Academiei Române, a fost distins cu medalia „Răsplata muncii pentru învățământul primar cl. I”. — Dlu T. Mariorescu, profesor și membru al Academiei Române, i s'a conferit aceeași decorație. — Dl Alex. Vlahuța și Barbu Stefanescu Dela Francea, cunoscuții scriitori, au fost decorați cu medalia „Bene Merenti” cl. I.

Fluerul lui Avram Iancu. Din Sibiiu se împărtășește „Gazetei” imbucurătoarea știre, că istoricul fluer al lui Avram Iancu a ajuns în cele din urmă în mâinile dlu Iosif Sterca Șuluțiu, care de 27 de ani mereu l-a căutat. Fluerul a fost aflat de dl avocat Gerasim Candrea din Baia de Criș. Cu ocaziunea venirii sale la congres, dl protopresbiter Damian din Brad a adus fluerul cu sine și l-a predat dlu Șuluțiu. Aflăm, că dl Șuluțiu are de gând a dăruî fluerul proiectatului muzeu național.

Societatea de lectură Petru Maior, Budapesta. Avis. Toți acei domni, doamne și domnișoare, cari au primit bilete spre vîndare din incidentul seratei literare musicale aranjată de societatea „Petru Maior” în 4 mai st. n. a. c. sînt rugați a le retrimite societății — fie vîndute, fie nevîndute — până în 1 iulie a. c. st. n. la adresa casarului societății Vasile Stan. Budapesta IV. Ferencz Jozsef rakpart 14. I. 13. Budapesta 6 iunie st. n. 1899. Pentru comitet: Nicolae Sulică, președinte. Ioan Fruma, secretar.

Despărțământul Brașov al Asociațiunii se va întruni în adunare generală în Cernatul-Săcelelor, la 11 iunie n., sub presidiul dlui Andrei Bârseanu. directorul despărțământului. Din incidentul acesta, Reuniunea română de cântări din Brașov va da acolo a-tuncia un concert.

Bal la Blaș. Studenții cari au terminat a opta clasă în gimnasiul din Blaș au dat la 8 iunie n. obicei-nitul bal „Exitus” în sala otelului „Univers”.

Petrecere cu dans în Timișoara. Timerimea română din Timișoara arangiază la 25 iunie n., cu oca-siunea adunării generale a despărțământului Timișoara al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român o petrecere cu dans în sala cea mare a beră-riei din Timișoara-Fabric. Venitul curat este destinat în folosul fondului Asociațiunii.

Petreceres de vară în Veza. Duminică în 11 iunie n. se va ține în grădina Comșa din Veza petre-cre de vară; în cas de ploaie în otelul „Univers” din Blaș. Venitul curat e destinat pentru Reuniunea femeilor și casina română din Blaș.

Noù advocat. Dl dr. Valeriu Mexin din Timișoara a făcut la Budapesta cenzură de advocat.

Un nou institut de bani. Unde fruntașii nostri sânt conșcii de misiunea lor, punându-se serios pentru ridicarea neamului, acolo veți numai decât progres. Astfel aflăm cu bucurie, că la Hațeg asociațiunea, Ha-țegana” are să se prefacă tot sub numele acesta în-tr’un institut de credit și economii, societate pe acți, cu un capital de 100.000 coroane, în acți de câte 100 coroane. Subscrierea e deschisă până ’n 30 iunie n.

Moartea lui Ioan Strauss. Celebrul compositor de musică, supranumit „regele valsurilor” Ioan Strauss, a murit în săptămâna trecută la Viena, în etate de 74 ani. El a fost de trei ori însurat, nu lasă înse copii după sine. Consiliul comunal i-a acordat un mormânt de onoare, alături de cel al lui Brahms. Cu câteva zile înainte d’a muri, lucra încă la baletul seù intitulat „Cenușereasa”. Moartea lui a urmat fără agonie; la ora patru a adormit spre a nu se mai scula. Prin tes-tamentul lui lasă ca erede universal Conservatorul de musică, iar usufructul averei îl lasă pe toată viața so-ției sale, fetei lui vitrigi, care e căsătorită cu pianistul Epstein și la 2 surori ale lui care sânt necăsătorite. El n’a lăsat nimic fratelui seù Eduard. Averea lui Strauss consistă din 6 case la Viena, jumătate din vila Ischl, drepturile de autor, valorate în total abia la 400 mii florini casele fiind ipotecate.

Au murit: August Onișiu, conducător de carte funduală în pensie, la Vinga în 31 mai, în etate de 64 ani; — Alexandru Pop, notar în Șiria.

DIN LUME.

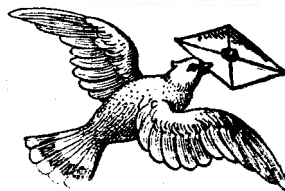
Cronică mică. *Procesul Dreyfus* se va revisui, căci curtea de cassatie a cassat și anulat sentința a-dusă la 22 decembre 1894 de către primul tribunal de resboi al guvernamentului militar din Paris și a trimis pe acusat înaintea unui nou consiliu de res-boi în Rennes. — *Loubet*, președintele republicei franceze, asistând la cursele de caș în Anteuil, a fost huiduit și un individ i-a lovit cu bastonul pălăria; cauza tulburării e revisuirea procesului Dreyfus. — *Liga femeilor* pentru desarmarea internațională a ținut

de curând ședință la Paris sub președința princesei Wisniewska; dânsa în discursul ținut a accentuat că pân’ acuma peste 500.000 femei au aderat la apelul făcut.

Românii din Sofia au o societate de ajutor cu numele „Unirea”. Societatea aceasta a ținut adunarea sa generală în săptămâna trecută în localul școalei ro-mâne din Sofia. Din raportul cetit s’a constatat, că Societatea a întreținut în anul trecut 5 elevi la can-tina școalei pentru dejun, că a cumpărat diverse haine elevilor la Crăciun și la Pașci.

Minunile reclamei. Unui mare librar din Belgia i se întâmplă în tinerețe o nostimadă care-i servi mult. El intră, fiind băiat tiner de tot, ca vîndător la un mare librar din Mons. După trei ani ajunsese bine privit și după alți trei ani se înamora de fiica libra-rului. Tinerul fiind bun băiat, vrednic și frumos, fata ar fi consimțit să se căsătorească cu el, înse când dên-sul făcu cererea, bătrânul încreți din sprâncene. Posi-ția tinerului nu i se părea destul de bună pentru a fondă o căsnicie solidă, și-i propuse să-i dea o proba despre vrednicia și deșteptăciunea sa, după care nu-mai îi va da fata. — „Ce să fac?” întrebă tinerul. — După ce se gândi puțin, librarul răspunse: „Să faci ceva ca să putem scăpa de romanul: „Un crin vește-it”. Tinerul îngâlbeni, căci de șase luni de când era editat nu se vînduse nici un volum din acel roman. De odată fața i se însenină, găsise! Nu trecu o sêp-tămână și volumele legate în verde se vindeau ca pânea caldă, o a doua ediție se vîndu de asemenea. Bătrânul librar nu poate pricepe o asemenea minune și întrebă pe tiner cum și ce făcuse pentru a ajunge la acest rezultat. Era foarte simplu: „Un tiner, frumos și cu avere, dorește a se căsători, nu caută nici bo-găție, nici frumusețe, caută o ființă poetică: el se va preumbla în fiecare zi în grădina publică între orele 2 și 4 după prânz; doamnele cari ar dori să-i facă cunoștința, să citească în grădină romanul: „Un crin veștejit”. Asta a fost de ajuns ca să se vîndă nenoro-citul roman.

Poșta redacției.

Edina. N’a reușit. Cealaltă se va publică fiind mai bunioară, dar limba, trebuie s’o supunam unei revisiuni radicale. Scrisoarea parti-culară ne-a impresionat mult. Cre-dem înse că ocupațiunea continuă și timpul vor vindcă durerea, ceea ce din inimă dorim.

Brünn La dl N. Petra-Petrescu

în Brașov.

Buziaș. Adresa cerută este: București, Strada Știrbel-vodă, 72.

Diie Negre. Nu se poate publică. E o sarbădă prosă ri-mată.

Călințarul săptămânei.

Duminca SS Părinți Ev. dela Ioan c. 7, gl. 6. a inv. 10.

Diua sêpt.	Călințarul vechiu	Călinț. nou	Soarele.
Duminică	80 Păr. Isachie	11 Barnaba	3 25 8 4
Luni	31 Păr. Eremia	12 Basilides	3 24 8 5
Marti	1 Mart. Iustin	13 Anton de Pad	3 24 8 6
Mercuri	2 Păr. Nichifor	14 Antonia	3 24 8 6
Joi	3 Mart. Lucian	15 Vit	3 24 8 7
Vineri	4 Păr. Mitrofan	16 Iustina	3 24 8 8
Sămbătă	5 Mart. Dorotheiu	17 Rainer	3 24 8 7

Proprietar, redactor respunțător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDĂS NR. 296 b.)